

СПОРТ

Долакха-Юртар 16 спортсмен
Шолжа кхален Хьалхалене
котваьлар

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

№19 (12696)
Майтсела
буттг,
29 ди, 2025 шу

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

КИФ-2025

Паччахьалкхен комиссе
балха юкье, дакъа
лаьцар Мехкадас

4

НАБХА ХЪАШТАШ

ГалгІайчен
Пхьилекъонгий-Юрта
хоамий улгаш оттадаьд

6

ЗАМАНХОЙ

Кагирхой туризма
Министерствос
экстремизмаца
къовсам лоаттабу

8

КУЛЬТУРА

Суртанча хиннача
Іоахарганаькъан Хьаж-
Бикара хетаяь хетаче
дІайихьар Фуртоуге

10

ІІЛМАН КЪАЙПЕНАШ

ГалгІай мехка
кхоачашъеш я «Никъ
барал дукхагІа» -
Іилмеи кердадари» яха
проект

13

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Доазув шердеш
ГалгІайчен ахархой боахам
дегІабоалабара керда никъ

2

Къаман истори

2800 совгІа гІала
меттаоттаергъя
ГалгІай мехка

5

Мехкашта юкъяра балха бувзамаш леладар

ГалгІайчено, Габбартой-Балкхарой мехко, КИФ-2025 йолаш, шоайла бувзамаш леладе чІоагІо йир

Аххенакъан Марем

Кавказа инвестицей 2025 шера кхетаченна чудоагІаш, ГалгІай Республико, Габбартой-Балкхарой мехко шинна оагІорахъара бувзам лелабе чІоагІо йир. Цунна кулг яздыр мехкий кулгалхоша - Келаматанаъкъан Махъмуд-Іаьлас, Коков Казбека, аьлар «Сердало» газетага ГалгІайчен Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабараша.

Республикашта юкъяра бувзам лелабара йола керда оагІув хъаелл цу каьхато, цунна чудоагІараш дукха да: мах бара-экономически бувзам лелабарга культуран говзал дІаюха эцарга, цхъана дешара проекташ лелаярга кхаччалца. Къаьстта терко тІаюхийт бизнес лелаяра йола таронаш хъаххоллаш; ГалгІайчен, Габбартой-Балкхарой пхьоаллешта юкъя

гІулакхера бувзам лелабара.

Вахара оагІонашка диллача лаьрхІад, балха говзал дІаюха эцаш хилар унахІенон даькъ тІа, керттера терко тІаюхийтаргъа лорий новкъостала, иштта могашал яйначанаха дола хъалаш хъаххоллара. Барт бара чудоагІаш да цхъана кагирхоша спортивни оагІонаш лелаяр, шоайла доттагІал а къамашта юкъя цхъоагІо хилар а чІоагІдар.

Бувзам лелабара оагІонга диллача, туристически хъал керттерчарех да: культуран а Іалама хозален оагІоний а балхаш леладечар, шоайла барт баь, гІулакхаш леладергда.

Экологеча дувзаденнар кхоачашдара даькъ тІа, гонахъара Іалам лорадар, коммунальни чІоагІаца нувхашца дувзаденнар, доазув лерттІа дегІадоладар да теркаме эцардар.

«ГалгІайчен, Габбартой-Балкхарой къамаш вІашкаозаш

да, лоалахой хинна а ца Іеш, Іадаташ а кІоаргга шоайла лоархІаш хиларца хоттаденна. Аз лакха мах оттабу къаьстта Казбек Валерьевича шин къаман юкъяра гІулакхаш дегІадоладеш дІахъоча балха. ДІаюха бувзам лелабеш хиларо, вахара-экономически хъал

тоадергда, шинна республикан вахара дикал лакх а еш, аьлар исторически, культуран бувзамаш шин къаман юкъя леладеш хилар белгалдаьча Келаматанаъкъан Махъмуд-Іаьлас.

Кавказа инвестицей 2025 шера кхетачено юха а чІоагІдыр, Къилбаседа Кавказа Іаьдала,

бизнеса, эксперти юкъярлон дешаш дувцара йола майда ше хилар. Карарча шера кхетаче дІахъош даьча лоацаш хилар СКФО ерригача моттигий, федеральни структурай викалаш, инвестораш, цо таро лу экономика дегІайоалае, мехкашта юкъяра бувзам лелабе.

Доазув шердеш

ГалгІайчен ахархой боахам дегІабооалабара керда никъ

Аххенакъан Марем

Кавказски инвестицей 2025 шерарча кхетаченна чуйоагІаш, лоархІае моттиг нийсълар «Шолже» яхача ахархой боахама газ чуюллаш, из керттерча пхе проектах цхъа проект я, ГалгІай мехка кхоачашъеш. Из шоллагІа аргІа дІайоаларо доккха даьча дІалоацаргда республикан экономика дегІайооалача.

Дистанционни оалача кепара из дІайооалеш даьча лоацаш хилар хъаьший, царна юкъя вар Россе вице-премьер Новак Александр, «Газпроммежрегионгаз» генеральни директор Густов Сергей, СКФО массазара викал Чайка Юрий, иштта ГалгІайчен кулгалхо Келаматанаъкъан Махъмуд-Іаьла.

«Шолже» оалача ахархой даькъ тІа 6 км газ хъайийлар ГалгІай Республикан Паччахьалкхен Председателя Слестенин Владимира, «Газпром Межрегионгаз - Наьсаре» оалача моттига хъакима Лаьнанаъкъан Элберда.

ХІаране белгалдыр, шоллагІа аргІан ахархой боахама Іалама газ дІахоттар - цо «Шолже» яхача ахархой боахама кхача арахецара низ дукхагІа хилийтарал совгІа, республикан экономика а дикагІа хъалага кхоачаергъа. ХІанз цо российски базарашка моша баьцадаараш дукхагІа лоаттадергда, из Республикан бюджете юха чудоагІаргда.

Карарча хана хъалхарча аргІо шера арахец 7-8 эзар тонн баьцадаараш, хІаьта шоллагІа аргІо, газ дІахеттачул тІехъагІа, лургъа 22 эзар тонн хІара шера. Цо таро Іалашъю мах бара хъал даьржагІа хилийта.

Цул совгІа, проект хъаелларах балха моттигаш а хургъа. Шаккхе а аргІа болх беш хилийтараш эшаш ва 650-700 болх-

ло, царех 500 шоллагІа аргІан хургва. Тоаба вІашагІолаш агрономаш, электрикаш, хаьхой, кхыбола къахъегамхой эш.

Из болх кхоачашбара лоархІам белгалбир Россе Паччахьалкхен вице-преьера Новак Александра:

«Из дика масал да, мохк дегІабооалабара, керда балха моттигаш хъаххоллара. Из да

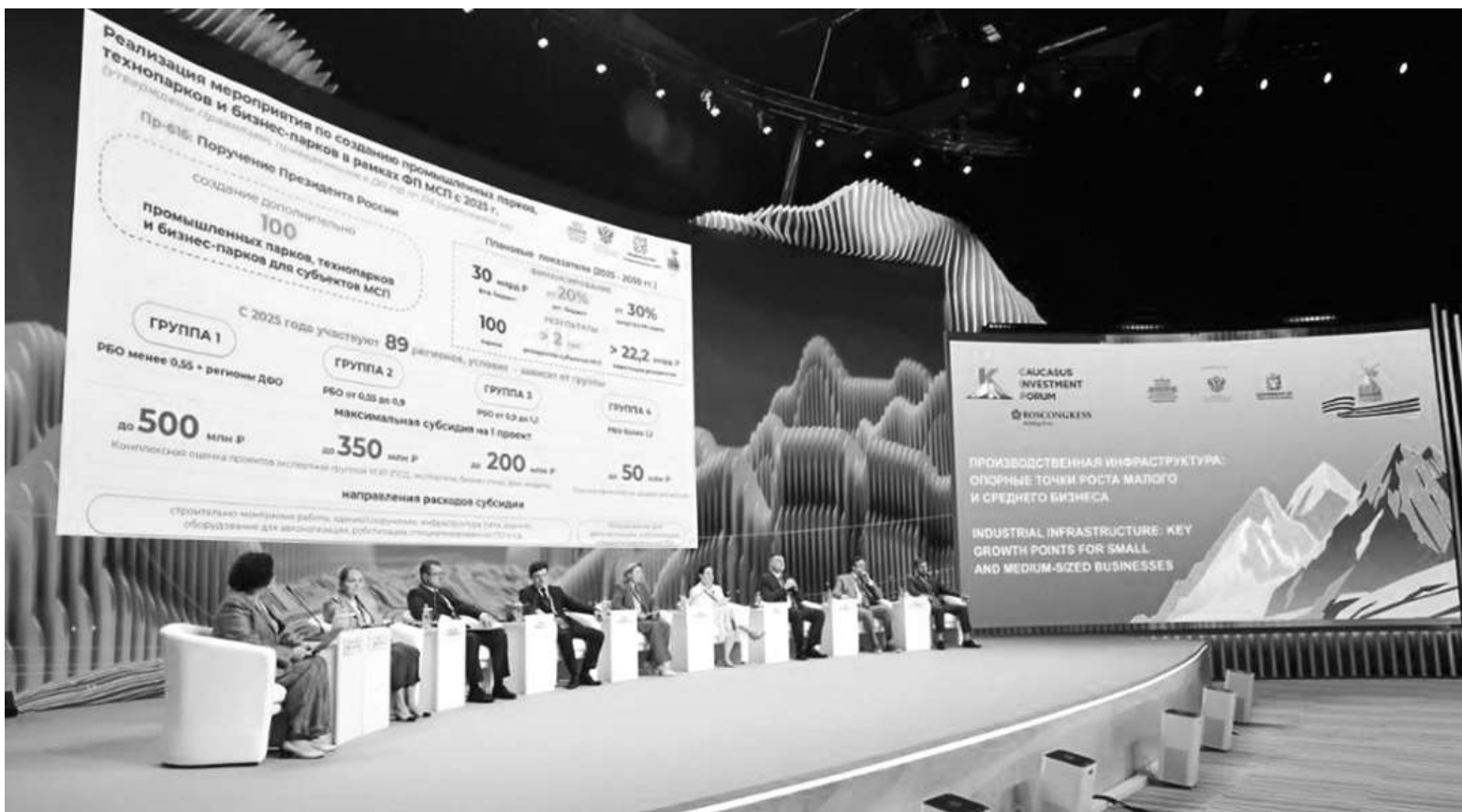
инвестора, мехко, «Газпромо» юкъядахъар. Из да республика а, иштта мохк а дегІабара де дезар».

ГалгІайчен кулгалхочо Келаматанаъкъан Махъмуд-Іаьлаший аргІагІа баркал аьлар, из кхоачашдеш, цу юкъя даьча лаьцарашта. Цул совгІа, цо яхачох, цу тайпарча проекташа республика дегІайооалаяра

дукхагІа тешам чуболийт.

Белгалдаккха лов, шоллагІа аргІа дІахоттар - «Газпром Межрегионгаз - Наьсаре» ООО дукха болх дІабахъарах бола толам хилар, цо таро хилийтар газ нийса дІахотта, гІирс дІаоттабе. Деррига балхаш дІадихъар ГалгІайчен Кулгалхочун тІахъожамца.

ГалгІайчен шахъарий хьал тоадарах дийцар КИФ-2025

Аькхенаькъан Марем

Кавказерча инвестицеех йолча кхетаче вІашагІкхетар дІадиьхар вай Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас, АО «ЦІА.РФ» кулгалхоччунца Мутко Виталеца, «Сафмара» хьалха латтача Гуцеранаькъан Микаила дакъа лоацаш.

Дийцарашта юкъе керттера моттиг дІалоацаш хилар Шолжа-Наьсарен-Магаса вІашагІкхетарах болча балхаца дувзаден-нараш. Лаьттан, гІишлон балхашта юкъедолхаш хургда цига хоадам баьраш. Мехка хьал тоадара тІехьа лоархІаме моттиг дІалоацаш хургда из гІулакх, Мехкадаь зарбан болх лелабераша белгалдечох.

Теркалде деза, 2024-ча шерарча гуйран хьалхарча бетта республике «ЦІА.РФ» оагІон викалаш хилар вайцига баька. ДІахо бувзам лелабе лаьрхІа чІоагІо йир цу оагІонца. ВІашагІкхетара оагІонцарча балха юкъе шахъараш санна мехкара юрташ а гІоргьа.

Юкъера бувзам шербеш я вай республикеи Белоруссии

Аькхенаькъан Марем

Барта йолча паччахьалкхенца, мехкашта юкъера хІама йохкара-экономикацарча бувзамах йола чІоагІо еш, болх дІабиьхар вай республикои Белоруссии КИФ-2025 доазонашка.

Республикерча Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша белгалдечох, из гІулакх аьттув

луш долга хьагойт 2024-ча шерара хІама йохкара оагІув 14%-га кхоачаш, \$14,46 млн хулаш айбенна хиларо. Керда яьча чІоагІон тІагІолла вай республике дукха хІама лоаттаде лаьрхІа я Белорусь - юртбоах-ама оагІонцара, иштта кхьйола техника, дарбанчешка эшаш йола хІамаш, кхача, дІайийна хІама дикагІа хьахургйолаш етта молхаш.

ХІаьта вай мехко Бело-

руссена лоаттадергда москала дулх, кІалах даь гІирсаш, гІишлон балхашца эшараш, минеральни хий, вай мехка кхебаь кхача. Къаьстта йоккха терко тІайохийт Белоруссена, Юхерча Малхбоален мехкашта юкъе хІама дІа-хьа яхьийтар Республикерча таможенни складе гІолла хилийтара. 50%-га кхоачаш айлургда из гІулакх ишттача наькъаца. Цул совгІа туризмаца, IT-технологешца дув-

заденнараш дикка доаржадеш къахьега лаьрхІа я шаккха оагІув.

Вай республикан экономически хьал хоалуш тоадеш болх хургба цох, мехка вице-премьер волча Зурабанаькъан Ювсапа белгалдечох: «Белоруссецара бувзам пайда боаржабеш, еррига проекташ, боагІаца боараме къахьегаш, хьаллаца аьттув луш хургба, аьнна, хет тхона».

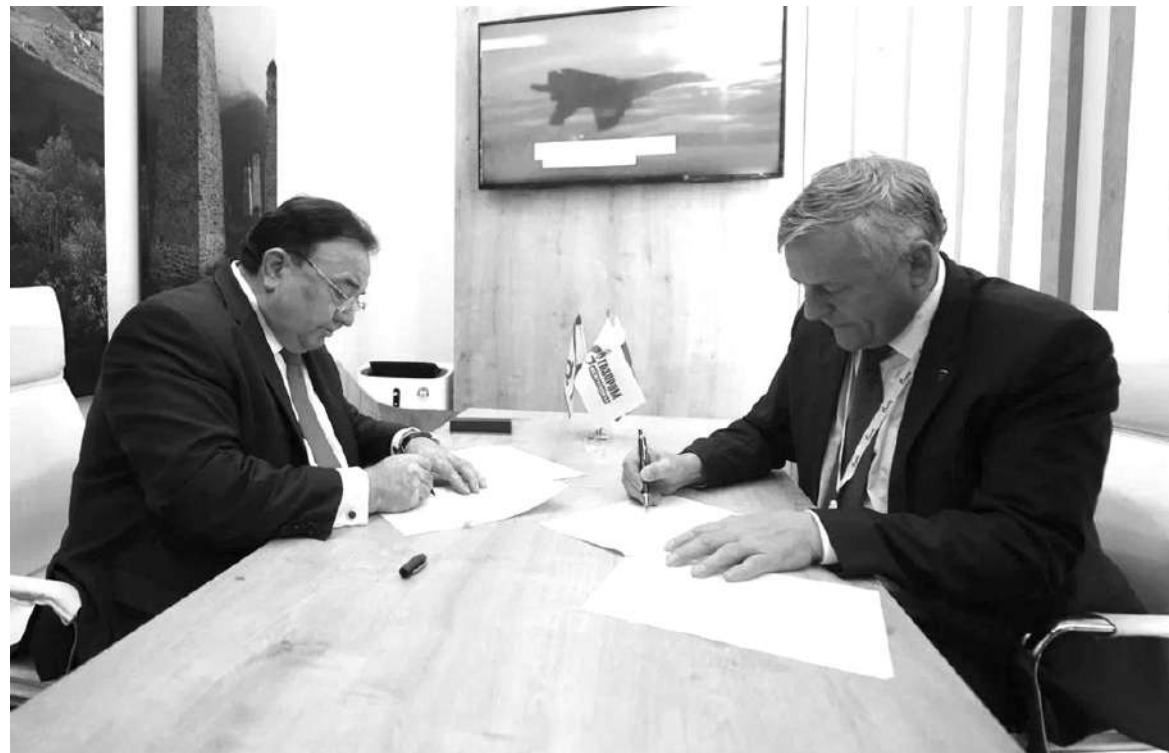
ГалгІайчен Кулгалхочун кхетаче хилар, «Газпром межрегионгаза» керттерча кулгалхочунца

Аькхенаькъан Марем

ГалгІайчен Кулгалхочун Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлий, КИФ-2025 чуйоагІаш, кхетаче хилар «Газпром межрегионгаз» ООО керттерча кулгалхочунца Густов Сергейца. Керттера дийцар дар, республике газаца ювзаенна программа кхоачашъяр, яхаш, хоам бу мехка Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

Карарча хана ГалгІайчен 70 эзар гаргга саг газ йолаш ва. Президентски проектах доагІаш ма хиллара, 2025 шера республике «ЖІайрахь» ГРС тоае лаьрхІад, иштта керда газопровод хьаергьа ЖІайрахьа кхале.

«Цо таро лургъа «Аьрзи» яха берий могашал тоаяра йолча лагере газ чуйилла, иштта туристически даькъ тІа пайда лургбола гІишлош

хьалъе», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Цул совгІа, «Наьсар-2» ГРСаи «ТІой-Юрт» ГРСаи

юкъера юкъ вІаший йийзар, «ТІой-Юрт» ГРС тоае дагахьа.

Белгалду, таханарча денна 1,2 эзар бартчІоагІам баьб

дІахо газ чуйиллара, уж дерригаш а кхоачашдаьд ала йиш йолаш да.

Мехкада: Россе моттигаш кхотаеш, болх дІабахьа беа

Аькхенаькъан Марем

Минводе дІахьош хинна Кавказерча инвестицеех йола укх шерара кхетаче чакхъяларах дийцар вай Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

«Цъаьцадараш ше дІагойташ санна, наха хьа-хьокхачунга хьажа, тохам бе йиш йола доазув дар из. Хозача мехка-Россе дахаш да вай дерригаш. Еррига моттигаш шоайла бартаца, вІаший бувзам болаш хургйолаш къахьега деза вай», - белгалдир вай Мехкадас.

КИФ-2025 укх бетта 25-ча денгара 27-ча денга кхаччалца дІахьош яр. Вай мехкарча викалашта хьалхалаьттар Мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла вар. Кхетачено мас-сехк моттигацара бувзам чІоагІбеш болх дІабиьхар, иштта региона хьал тоадарах дувцаш кхетачеш хилар.

КИФ-2025 яхача гуллама йоккха кхетаче

Аькхенаькъан Марем

Кьилбаседа Кавказа гьулакхаш тоадеш, итт шера д^абахьа лерх^ача балхах дийцар Кавказерча инвестицех йолча кхетаче вице-премьер волча Новак Александра. Кьилбаседа Кавказа х^ама тоадарах йола паччахьалкхен программа йоаржаеш, итт шу совг^а йолча хана т^атеца кьахьегилга белгалдир Новак Александра.

2021-ча шера, РФ Паччахьалкхен кулгал деча Мишустин Михаила хьалхаленца в^ашаг^ехьа лархх^а йола экономически проектах - уж дикка йоаржаяра т^ехьа бола болх ба д^ахьош. «К^аьстта йоккха терко т^айохийт вахара оаг^онца дувзаденнарашта, г^ишлошьяра балхашта.

Укх т^ехьарча итт шера 73 млн кв. метрага кхоачаш г^ишлош хьальяьй, хьабе болх цахилар 16% т^ара 8,6% т^а йот^аденад», - дийцар Новак Александра. Вице -премьера теркалдир, Кавказера промышленность, берригача мехкара хьал хьаййцача, шозза дукхаг^а яржаш латтилга, доалахьара инвестицеш т^ехьарча кхаь шера 75%-га кхоачаш айеннилга.

«Боккха аьттув болаш да Кавказера мехкаш, к^аьстта туризм, юртбоахама оаг^онца», - т^атехар воккхача хьакима.

Бахархой т^айибеш дола денош д^ахьоргда единороссаша, хьат^абоаг^ача бетта 2-ча денгара 6-ча денга кхаччалца

Коазой Мадина

«Ца^и йола Росси» яхача вай мехкарча Медведев Д. бахархой т^айибеча моттиге наьна, бера г^улакхех дола хаттараш доашхаш, мехкахой т^айибергба, хьат^абоаг^ача бетта 2-ча денгара 6-ча денга кхаччалца. Из хоам «Сердалога» бир «ЕР» зарбан болх лелабераша. Цу оаг^онца дувзаденна хаттараш дараш, цига д^ат^абаха, шоай г^улакх тахка йиш йолаш ба. «Бахархой хаттараш доашхаш хургба РФ сенатораш, депутаташ, паччахьалкхен моттигашкара болхлой, иштта кхыбараш а», - йоах тхога бенача хоамо

Паччахьалкхен комиссе балха юкье, дакъя лаьцар Мехкадас

Аькхенаькъан Марем

Премьер-министр волча Мишустин Михаила кулгал деш, д^абахьача Паччахьалкхен комиссе балха юкье дакъя лоацаш хилар вай Мехкада. Дувца оттадаь керттердараш: мехка хьал тоадергдола программаш йоаржаяр, цу наькъ т^а т^атеца болх д^абахьар.

СКФО х^ама тоадаларца дувзаденнарах дийцар кхетаче. Ювца оттаяьча керттерча темашта юкье дар МСП хьаллацар, туризм йоаржаяр, юртбоахама оаг^ув тоабар, иштта керттердарех да, аьнна, белгалдир бахархой хьал тоадеш хилар.

СКФО моттигий хьал хоалуш тоалуш латтилга белгалдир Мишустин Михаил. Экономикан, машинашца бувзабеннача оаг^он хьал тоадеш, к^ахьега дезилгах дийцар хьа-

кима, иштта хьоахадир, паччахьалкхенгара новк^остал хилар лоарх^аме долга.

Керттера оаг^онаш тоадеш, болх д^ахьош латт республике. Промышленность тоалуш латт, юртбоахама хьал а

дикка айденнад, инвестиционни оаг^онца а х^ара денна дика хувцамаш хул.

Келаматанаькъан Махьмуд-лаьлас хьоахадир, к^аьстта йоккха терко вахара оаг^онца дувзаденнарашта лоаттаелга:

«Федеральни оаг^оно г^ло деш хиларах; йоккха, лоарх^аме проектах йоаржае аьттув боалтахан, цу г^улакхо наха болх бе моттигаш хулийт, мехка бахархой хьал дикка аттача доаккх».

КИФ-2025 - шоллаг^а ди

Аькхенаькъан Марем

Йоккха, яржа хург^йолга гуш дар Кавказерча инвестицех йолча кхетачен шоллаг^а ден программа. Галг^айчен стендага хьожаш хургва цига РФ Паччахьалкхен кулгалхо вола Мишустин Михаил.

Иштта керттера моттиг д^алоацаш я цигара «Ц^А. РФ» яхача акционерни оаг^онна кулгал деча Мутко Витале, «Сафмар» хьакхелача Гуцаранаькъан Микаила дакъя лоацаш йола кхаь оаг^онцара кхетаче.

Цул совг^а, Мишустина кулгал деш, Кьилбаседа Кавказера вахара-экономически хьал тоадарах лаьца дувцаш, Паччахьалкхен комиссе кхетаче д^ахьоргья цига.

Бувзам лелабе ч^оаг^о йир республико Россельхозбанкаца

Аькхенаькъан Марем

КИФ-2025 кхетачено цхьаькха лоарх^аме г^улакх в^ашаг^иделлар. Ахархой бизнес хьаллацарал совг^а, инвестиционни проектах йоаржаеца пайда бергболча бувзама т^аг^юлла ч^оаг^о йир Россельхозбанка оаг^он хьалхалаттача Константинов Дениса, мехкарча вице-премьера Зурабанаькъан Ювсапа.

Цу бувзамо чулоац промышленность, юртбоахам, ЖКХ, машинашца дувзаденнараш. Мас-

сехк проекта т^ехьа к^ахьега болабеннаб шинна оаг^лорахьа, царна юкье «Фермерий ишкол» яха дешара программа, мехкарча ахархой оаг^ув хьаллацар да (16 млрд кхоачаш я инвестици).

З^амига, йоккха бизнес йоаржаяра т^ехьа, фермерий, мехкарча бахархой г^улакх хьаллоацаш йола программаш кийчье лерх^и д^ахо Россельхозбанко.

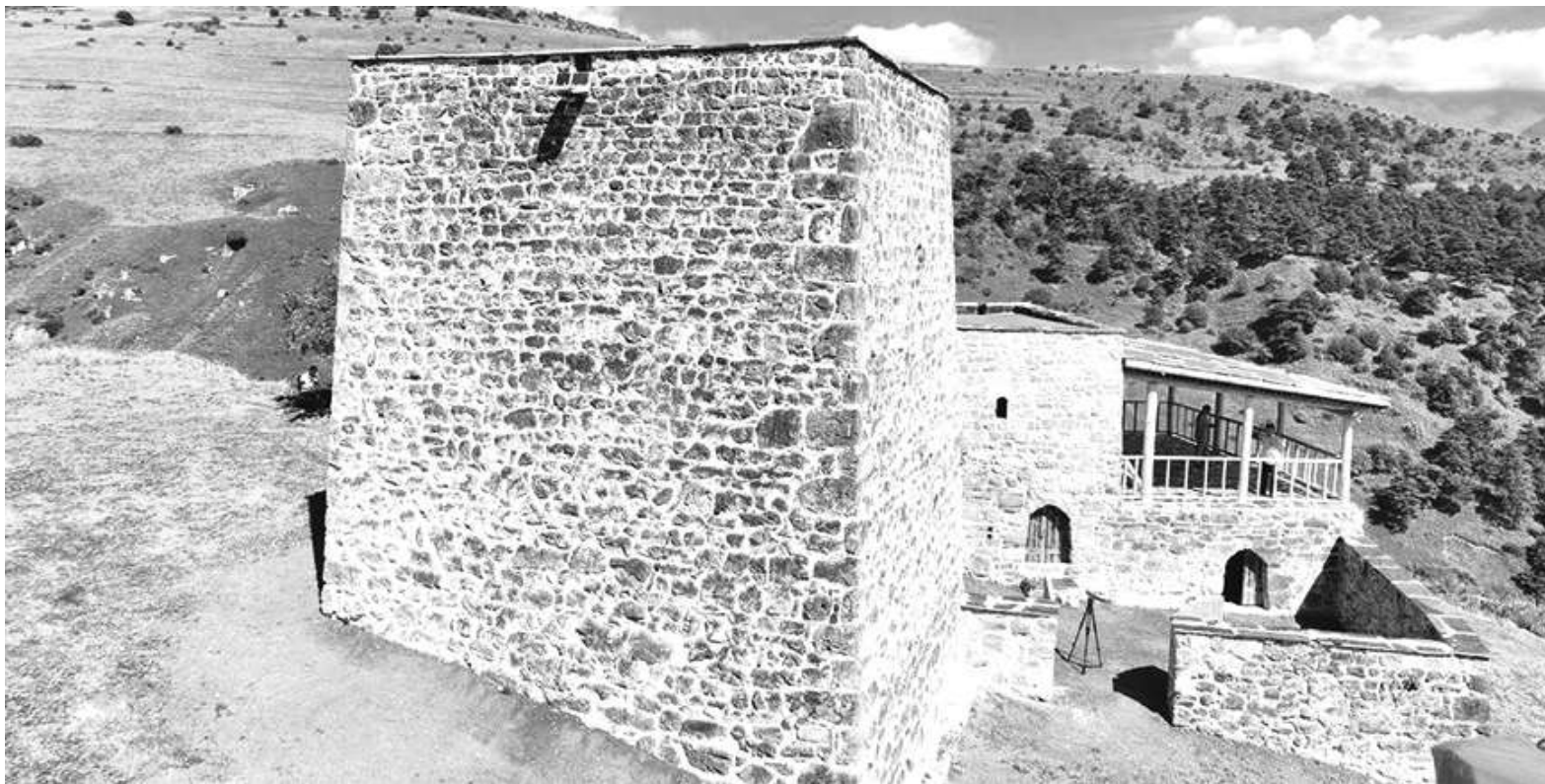
Инвестицей проектах йоаржаеш, к^амашта юкьерча х^ама йохкача моттигашка галг^ай мехкара кхача хилий-

тара т^ехьа к^ахьега лерх^и цо.

Цул совг^а, Россельхозбанка луш бола аьттув дикка боар-

жабеш, кхача массехк тайпара хургболаш кердадараш юкье-доахаш хургья яь ч^оаг^о.

Саганаькъан Индирас даькъалабийцар, Шолжа-Шахъара ишкол яьккхараш

Аькхенаькъан Марем

ГалгIай Паччахьалкхен вице-преьера Саганаькъан Индирас дакъа лаьцар, Шолжа-Шахъара №2 йолча ишколе тIеххъара гургал тохача.

Цо къамаьл дир дийша баьннарашкa, дIайхача дешашца ловца боаккхаш, цу денца уж даькъала бувцаш. ДIахо а шоай дешар, юкъах ца дугаш, дIадахьа, лаьрхIачунга кхача аьттув хилба шун, аьлар цо, яхаш, хоам бу тха газетaгa.

2800 совгIа гIала меттаоттаергъя ГалгIай мехка

Аькхенаькъан Марем

2,8 эзар совгIа гIала чуйодаш йола 500 моттиг меттаоттаеш къахьега лаьрхIа ба вай мехка. Кавказерча инвестицех йолча кхетаче дийцар цох лаьца бизнесмен волча Гуца-

ранаькъан Микаила. Мехка культуран оагIонца дувзаденнараш лорадара тIехьа дIахьош боккха болх ба из.

«Из проект йоаржаяра тIехьа ЖIайрахьа кхале тIоговзанчаш Юмабеш лаьрххIа ишкол хьай-

ийллай. Карарча хана проекте дакъа лоацаш пхи компани я, из болх кхы а дIашербе лерхIоаха», - аьлар Гуцаранаькъан Микаила.

Белгалде деза, проекта юкъе гIалаш меттаоттаярал совгIа, дIадахача бIаьшерашкa хинна

хIамаш лохаш, хьаохкаш бола болх дIабахьар долга. Дукха хIамаш я тахан кораяьраш. Царна юкъе да Ирана аьшка ахча, иштта кхыйола, вай къаман истори довзийташ йола хIамаш.

ГалгIайчен кулгалхочо «Комсомольски правданна» интервью елар

Аькхенаькъан Марем

ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас интервью елар РоссегIа доьзаш долча газетех цаI долча – «Комсомольски правданна». Цо даькъалабийцар журналисташ бIаь шу даларца, из газето белгалдир магтсела бетта 24-ча дийнахьа.

СМИ викалашца къамаьл деш, Мехкадас теркалдир КИФа лоархIам боккха хилар, республикан экономически дегIаяра хьакьехьа. Цо белгалдир кхетаче ший тайпара майда хилар, цига ГалгIайчен ший таронаш гойта йиш хургъя.

«Республика хьинаре къахьегаш я, промышленность, юртбоахам, туризм, инноваций таронаш дегIайоалаеш. Тха предприятиш кийча я дикал лакха йола продукци арахеца, ерригача Россепартнёрашта керда проекташ гойта», - аьлар мехка Кулгалхочо.

Цо иштта белгалдир лоархIаме хилар цу тайпарча йоккхийча корпорацияшка, банкашка, Сбербанк санна йолча, Россельхозбанкшкa, Ростехашка, иштта транспортни компанияшка дакъа лаца йиш йолаш хилар. Цул совгIа, кхетаче керда бартIоагIам баро таро лургъя бувзам чIоагIбе, инвестицеш юкъеяха, керда керттера проекташ кхоачашье. ГалгIайче лаьрхIа я дегIаахара даькътIа лаьрххIа бола гIа баккха, экономикан керттердар тоадеш, - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

ГалгIайчен ишколаша карарча шера 11 эзар дешархо арахийцар

Аькхенаькъан Марем

ТIеххъара гургал техар 11 эзар ГалгIайчен дешархочоа, аьлар ГалгIай Республикан Кулгалхочун, Пач-

чахьалкхен зарбан болх лелабераша. Берригача мехка гIолла, лаьрххIа йола кхетаченаш дIайихьар; уж дIахьош, 9-11-ча классай дешархоша Iадика йийцар

ишколаца.

ГалгIайчен Паччахьалкхен хьалхара вице-премьер Йовлой Мухьмад вахар республикан столицерча ли-

цее-берий беша. Цо даькъалабийцар ишкол яьккхараш, цар хьехархой, белгалдир дийша валар лоархIаме долга. Иштта берригача дешархошта ловца баьккхар.

6 НАБХА ХЬАШТАШ

СВО доакъашхо хиннача Тоачанабкъан Гирихана таъзет дІадихъар Юкърча Ачалкхе

Гаьгенабкъан Марина

Тіема операцена юкье вахар хаьдар вай цхьабкха бІухочун, Тоачанабкъан Гирихана. Из хоам «Сердалога» бир МагІалбика кхален администраце зарбан болх лелабеча Бекбузаранабкъан Хаде.

57 шу даьнна мехкахо, ше раьза волаш, вахавар Украинe. ВоІ дІаваьнна халчаэттарий дог тедеш, кьамаьл де гулбенабар МагІалбика кхален администрацена кулгалду Кьоастой Іаддал-Хьамид, юрташкарча администрацей кулгалхой, иштта кхыбола хьакимаш. Мехкадас Келаматанабкъан Махьмуд-Іаьлас загІан дайта ахча дІаделар воІ дІаваьннарашкa.

Кьоастой Іаддал-Хьамида белгалдир, цІенда дІаваьнна йисача кхалсага, цун ворхІ бера новкьостал лоаттадеш хургба шоаш, аьнна.

СВО доакъашхошца кхетаче дІайихъар, УнахцІенон- технологически колледже

Гаьгенабкъан Марина

Украинерча тіема операце доакъашхошца кхетаче дІайихъар унахцІенон-технологически колледже. Даьхе лораш латтача мехкахой гІулакхех дийцар кагирхошта.

«Тіема моттигашка лакха майрал гойташ, деналца шоай декхараш кхоачашдеш болча вай бІухоех дийцар кхетаче. Администраце болхлоша дийцар СВО доакъашхошца бувзам лоаттабеш, цар оагІув хьаллоацаш шоаш кхоачашдерех, Іалама наха дийцача Даьхе лораярца дувзаденарех», - йоах тхога бенача хоамо.

Иштта йолча кхетаче-наша пайда бу ва кхувш латтача тіехьенна, Даьхенцара безам лакха-ча боараме хила безилга кхетаду цар.

ГІалгІайчен Пхьилекъонгий-Юрта хоамий улгаш оттадаьд

Коазой Мадина

СалаІара тіера болча наьха Іаламца мишта хила беза хьалхадоаккхаш, цар шоашта тіехъара нувхаш дІайоахаргйолаш бола хоам

тіаболаш, улгаш оттадаьд цу моттигашка, Пхьилекъонгий-Юртарча администраце болхлоша. Цар хьалхадоах, Шолжа йисте (Илдарха-ГІалагара Буро кІалха кхаччалца) шоашта тіехъа нувхаш цайитар.

«Гонахъара Іалам лорацадерашта гІод тохаргхиларах бола хоам кхайкабеш оттадаь улгаш - из хьалхара гІа мара бац, гонахъара Іалам лорадара хьал республике тоадара даькье баьккха», - аьлар Наьсарен

кхале.

Белгалду, доал деча даькъ тіара болхлой из болх дІахьош болча юкьа, бахархоша шоатта ди дІадихъар белхий беш, цар цІенйир хин берда йистош.

МагІалбика автопарк кердача автобусашца хьалйизар

Коазой Мадина

Керда пхих дика хьалаш чудола автобус ера МагІалбике, цар чу латт кондиционераш, хІанз уж шахъарашка, юрташка гІолла араьйнной, аьлар «Сердало» газетага шахъара администраце зарбан-болх лелабераша.

Йигь автобус я МагІалбикера Магасе, Аьккхий-Юрта, Инаркъе, кхыметтел Къаскима а ухаш.

«Шахъар тіарча маршруто бувзабу МагІалбика гаьнарча моттигашкара никъ, наха шахъаре гІолла лела таронаш а луш», - аьлар доал деча даькъ тіа.

Керда никъ буллаш латт Йоккхача Ачалкхе

Коазой Мадина

Дукха ха йоацаш хьайийллача № 9 йолча Йоккхача Ачалкхерча ишкола тіабодаш, керда никъ буллаш боахк болхлой. Наькхий гІулакхех йолча ганза рузкъах, юртарча администраце дехар даь, чакхдоаккхаш да из беркате гІулакх. «Сердалога» из хоам бир кхален администраце.

Шолха асфальтобетона никъ

Іубилла, кІалхара кІийле кийчеш боахк цига карарча хана. Ер бутт чакхбоалаш кийча хургба 850 метр бІаьха бола никъ, Дала аьннадале.

«Ишколерча дешархошта, хьехархошта йоккха паргІато луш хургба керда никъ. Юртарча бахархой хьал аттача доаккхача, лоархІаме даькъа дІалоацаш я проект», - белгалдир МагІалбика кхален администраце.

Ци ялара духьалара болх дӀахьу хьунашка

Коазой Мадина

ХьатӀайоагӀаш йӀовхал отта ха хилар теркаме а лоацаш, ГӀалгӀайчен хьунашка болх дӀахьош ба, цӀера духьала кьовсам лоаттабара дола хьал тоадеш, хьалхарча аргӀагӀа уж да минералаш теа дола оасаш хьакхоллар, лаьрххӀа йола техника оарцагӀа а яйкха.

ГӀалгӀай Республикан Ӏалама Министерствос беча хоамах, цу тайпара оасаш дахийтача таро хул цӀерах хьун доакьош кӀалхардаха, тӀаккха цӀи дӀа-юха яржар-гьяц.

«Керда оасаш хьакхолларал совгӀа, минералаш теа оасаш 5 км кхачалца цӀендеш болх дӀабиьаб. Иштта нахага хоамаш деш дола диь улг оттадаьд.

Юкьера хьаййчаца, тахана нарча денга кхоачаш республикан хьунашка цӀи ялара духьала лаьрхӀа хинна балхаш ахаш даь даьннад», - аьлар ГӀалгӀайчен Ӏалама Министерстве.

Белгалду, уж деррига балхаш дӀахьош да «Хьунаш лораьр» яхача паччахьалкхен программана, «Экологически дика таронаш» яхача кьаман проекта чудагӀаш.

Илдарха-ГӀалий тӀа наькьа бокьонаш телхаю моттигаш кӀезигагӀа хилийта гӀерт

Султиганаькьан Йоакьан

Илдарха-ГӀалий тӀара полици рейдаш еш я, наькьашкара бокьонаш телхаяра хьал тоаде дагахьа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага республикан Госавтоинспекце.

«ГӀалгӀай Республикан чурча гӀулакхий Министерствос, полице инарал-лейтенанта Коробкин Михаила тӀадиллача декхарах, Илдарха-ГӀалий тӀагӀолла йолча РоссЕ ОМВД болхлоша укх деношка болх дӀабиьар, наькьа бокьонаш телхайой хьо-

жаш», - аьлар полице.

Из моттиг дӀахьош, 14-зза административни бокьонаш телхаяр гучадаьлар. Цу юкье кораш баьддар а дар. Полицейскеша машинаш тӀара плӀнкаш йояхийтар, уж 16 машин яр, иштта кхо машин полице хьа-

чуйоалайир.

Илдарха-ГӀалан полице, аргӀанара болх дӀахьош, хьалхадаьккхар шахьара бахархошта а хьаьшашта а, цу тайпарча хьалаша российский закон телхадеш хилар.

Шолжерча ЦРБ лораша дӀахьош ба турса кеп йолча оьанна хулача лазарах бола болам

Коазой Мадина

Укх деношка Шолжерча ЦРБ дӀахьош ба, турса кеп йолча оьанна лазар дий хьожаш болам, яхаш, дийцар цигарча лорий зарбан болх лелабераша.

Царех цаӀ хилар Шолжерча №1 йолча юкьерча ишколе, цига лораша дийцар, ювцаш йола оьа малагӀа дакьа дӀалоацаш я сага дегӀацарча хьале, цо дика болх цабара новкьарле ер фуд, из дика болх беш йоа-

цилга хьахайташ бола лазара хоам малагӀа ба.

«Цу тайпарча кхетам балара мероприятеша доккха дакьа дӀалоац сага могашал тоаяра, кьаьстта кхувш йоагӀача тӀехьенна юкье. Хьехамаш, хила тарлуш долча лазара хьалаш доьзаш хилар - из лоархӀаьме гӀа ба, дукхача шерашка саг могаш хургволча наькь тӀа боаккхаш бола.

Тхо раьза да, вай шахьара дешара моттигашка сага могашала цу тайпара терко лоттаеш хилара», - аьлар Шол-

жерча ЦРБ.

Цхьаькха цу темах бола болам лораша дӀабиьар, безам барашта лаьрхӀа, поликлиника даькь тӀа.

Укхаза бахархой таро хилар оьа мишта болх беш

я хара УЗИ яккха, лорашца-эндокринологащца дагабала, УЗИ яккхача хьагойтар фудха, нагахьа эшаш хуле балха говзал лакха йолча лорашца дагабала, дӀахо де дезар белгалдеш.

МагӀалбикера Крупская урам тоабеш латт

Коазой Мадина

Шахьара хьалаш тоадара чудагӀаш, МагӀалбике Крупская урам тоабара балхаш дӀадоладаьд, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага шахьара мьре.

Дукха ха йоацаш, бӀеха хиш хьаӀовш йолча моттигашка керда коллектор оттаеш балхаш дир. Цудухьа из никь тӀера тоабе безаш бар.

Белгалду, аргӀанара дӀабахьа беа болх ба никь нийсбар, хӀанз болхой цига кьахьегаш ба.

«ДӀахо, никь нийса хургболаш, моттиг кийч а яь, цу тӀа асфальт йобуларгба. Из деррига а асфальт бохаргбоацаш, беа мухь тӀабаьлча этгӀаргбоацаш деш да. Асфальт биллара болх йистебаккха лаьрхӀад карара шу чакхдоалаш. Керда йобиллача новкьа дӀа-юха лелаца наха а машинашта а кхерам кӀезига хургба», - аьлар доал деча даькь тӀа.

Хъажол де болхарий йиълагIа тоаба араьярлар наькъа

Курсенаькъан ИбрагIим

Макка хъажол де болх-раш ийца, тахан дийлагIа фецара кема айделар «Магас» яхача аэропортера. Кхаь рейсаца бахараш вай мехкара нах ба, хIаьта верригаш, гIалгIай мехкара Макка вахараш 570 саг хул. Цул совгIа, тахан лo-алаха ядача моттигашкара кхы а 180 саг вахав вай мехкара.

«Вай мехкадас Келамата-наькъан Махьмуд-ГIаьлас йок-кха терко еш гIулакх да из. Хъажол тIерадаккха болхарашта паргIато хилийтара, цар гIулакхага хьожаш хила везар лакхача боараме оттаду Мехкадас. Хъажол де болхарашта юкьера цхьаккха а халача хьале оттаргвоацаш, тахан тхоашта могоар деш да тхо, цу гIулакха бехтокхаме бараш боагIаца тайпара шоай болх дIахьош, кхьаьгаш ба тахан», - белгалдир Миннаца кулгал деча Мизенаькъан Руслана.

ДIадахача шера «Магас» аэропортера бахараш, цигарча балха раьза болаш ухх шера а мехкарча аэропортера болхаш ба беркатеча моттигашка ког ловза, Дала тIадила параз кхоачашдаь, сапаргIатадаьнна цIенах кхета.

Шолже белгалдир Россее юкьара библиотекай ди

Гаьгенаькъан Мартина

Шолжа кхален керттерча библиотеке белгалдир Россее юкьара библиотекай ди, из хIара шера майтсела бетта 27-ча дийнахьа дезду, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага из болх вIашагIабеллараша.

«Цу тайпара таро шоай хиларах доаккхал а деш, культуран кхуврча кулгалхочо Махлой Рукьета, лаьрхIаца операце ветераний дезашта; Архитектуран, дизай-на, реинжиниринга колледжа дешархошта, иштта библиотекан сий долча дешархошта довзийтар керда литература.

Цо дийцар Шолжера библиотека хьакхолларах, цун ганзах, тахан дунен тIа книжкан малагIа низ ба. Кхетачен керттерча даькъ тIа дийцар, «книжкай дунен» 21-ча бIашерерча лоархIамах», - аьлар хоамо.

Къамаьл деш белгалдир, библиотека-из духьал книжкаш лораду моттиг хинна Iац, из кхы а шоайла къамаьл дара майда я, юха а юха а цунна тIаводаш, культурах бола пайда эцаш йола», - аьлар из болх вIашагIабелларех цаI волча Новрбенаькъан Мухьмада.

Кагирхой туризма Министерствос экстремизмаца кьовсам лоаттабу

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIай Республикан кагирхой политикан, туризма Министерствос даим кьовсам лоаттабара болх дIахьу; вахара кхерамеча хьалаца, экстремизмаца, терроризмаца. Цунца дувзаденна Наьсарерча

студенташца къамаьл хилар.

«Хьехамий кхетаче дIаяхьара, Тутайнаькъан Аьсета цIерагIа ГIалгIай лорий колледже вена хилар СВО ветераний Ассоциацие гIалгIай отделене кулгалхо Гаьгенаькъан Iамархан, дин викал Ма-

милганаькъан Iаддал-Мажит, лаьрхIаца тIема операце ветеран, карарча хана кагирхой Министерствон болхло Шоанахой Муслим. Дувца оттадаь дош дар, кагирхошта юкье терроризма, экстремизма зулам даргдоацаш, царна ха дезар хьалхадаккхар, цу гIозарах лоравала-

ра де дезар», - аьлар хоамо.

«Тухан, цIаккха а ца хиннача тайпара, лоархIаме да вай кагирхой во-дика кьоастаде ховш хилар, зуламхой гIозара юкьецабахар. Республикан кхоане шун кара я», - аьлар хургболча лорашка Шоанахой Муслима.

Республикан лоархIам бола «Зарница 2.0» яха ловзар хилар

Гаьгенаькъан Мартина

ТIема-Даьхенцарча гIулакхех дола «Зарница 2.0» яха ловзар дIадиьхар республике. Из хоам «Сердалога» бир цу гIулакха хьалхалаттараша. «27 тоаба яр «Хьалхарчар болам» яхача оагIон ше-ше котьяла гIерташ «Мужече» яхача спорта кийчон моттиге дIайихьача яхьашка дакъа лоацаш хиннараш. Тайп-тайпара низ, кхетам, кадай хилар гойташ дола декхараш

кхоачашде дезаш бар доакьашхой», - дийцар тха газетага «Хьалхарчар болам» яхача оагIон болхло волча Налганаькъан Рамзана.

ЗIамагIбарий тоабашта юкье котало ТIой-Юртарча № 1 йолча ишколо якккхар; шоллагIа, кхоалагIа моттигаш Илдарха-ГIалий тIарча № 7, Дола-Коарча № 7 йолча ишколай тоабашта кхаьчар.

Юкьера ханаш ярий оагIон дешархошта юкье чемпио-

наш Дола-Коарча № 7 йолча ишкола дешархоех хилар, шоллагIа моттиге Илдарха-ГIалий тIара гимнази эттар, хIаьта кхоалагIа лагIа тIа - МагIалбикера № 2 йола ишкол.

ЙоккхагIа классашкарча берашта юкье котало Наьсарерча № 15 йолча ишколо якккхар, дотув Илдарха-ГIалий тIарча № 3 йолча ишколага кхаьчар, кхоалагIа моттиг Галашкарча № 1 йолча ишкола дешархошта елар. Иштта цу яхьашка дакъа лоацаш

хилар республикерча хьехархой колледжа студенташ, Наьсарерча политехнически колледже дешаш бараш. Котбаьннараш даькъала бувц оаха! МоллагIа хIаманна духьалъотта шоаш кийча долга хьагойтар оаш, толашагIбарех шоаш долга хьаьхьекхар. Баркал хилда дакъа лоацаш мел хиннарашта; кхьаьгеамах, ди-кача гIулакхех дизза хилда шун вахар! - аьлар доакьашхошка.

Наьсарера моттигаш тоаеш ба мехка

Коазой Мадина

Юбилейни оала моттиг тоаеш къахьегаш ба Наьсаре. Керда тока б1оаг1ий дег1ар цига укх деношка. Из хоам «Сердалога» бир шахъара администраце. Лампашта лаьрх1а керда б1оаг1ий дог1ар цу моттиге дукха ц1енош, вахара оаг1онцара моттигаш хиларца дувзаденна да.

«Бераш дукхаг1а дола моттигаш хорж оаха хьалхарча оаг1онца. Берий кхерамзлен хьал лорадар лоарх1аме да, цудухъа бераш лелача моттигашка сийрда, парг1ата хила еза», – белгалдир шахъара да волча Оздой Руслана.

Дипломаш д1аделар, кхоллама даьк1ерча ишколе хьалхара дийша баьннарашта

Аькхенаькъан Марем

Магасе д1адихъар ц1ай-кхетаче, из хетадаьдар таханарча заман тароний ишкола хьалхарча дийша баьннараш-

та. Дешара центра таро лу таханарча заман хьалашка эшаш йола професеш караерзае, д1ахо болх бе таро хургйолаш цу даьк1 т1а.

К1онача говзанчашта шин шера хийхар сурташ-видео якхара даьк1 т1а, иштта электронни ашараш, оазаца болх бе хар йомадир.

Белгалду, из ишкол хьайийл-

лар 2023 шера, театра, кинон, таханарча заман тароний Центра даьк1 т1а. Из, республикан цу тайпара хьалхара ишкола хинна лац, ерригача Россе г1олла 93 йолча ишколах ца1 я из.

Ерригача Россе олимпиаде, котало яьккхар белгалвир «Ингушэнергос»

Талой Муса

«Россети» оаг1он моттигий Ерригача Россе олимпиаде котало яьккхача йоахарганаькъан Муслимаца кхетаче д1айихъар «Россети Кьилбаседа Кавказ» - «Ингушэнерго» филиала кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча Котаганаькъан Кимрана. Олимпиаде белгалваьннача Муслима баркал аьнна, дипломи деза совг1аташи делар энергетика, аьттув болаш д1ахо никъ д1ахьо даьк1алавийцар.

«Котало яккха атта дац - хьинаре къахьега деза, дукха низ йобуллаш. Баркал хьона иштта белгалваларах», - аьлар Котаганаькъан Кимрана.

Соаг1апчарча № 30 йолча

ишколе дешаш ва Муслим, ше раьза волаш, безам болаш эттар олимпиаде даьк1а лаца, энергетически факультете деша отта лаьрх1а ва из.

«Олимпиадашка хьалха а хиннав со даьк1а лоацаш, бакъда тайп-тайпарча оаг1онашца дувзаденнача хаттарашта жоп дала дезаш х1анз мара нийсденнадац, - дийцар йоахарганаькъан Муслима. – Ший кхетама хьал тахкара т1ехъа дика аьттув ба из, цхьацца говзанчаш бовза йиш я, т1ехъаг1а наьк1адаргдараш шаьрде. Айс а лаьрх1ачунга кхача г1ерташ къахьега кийча ва со».

Ерригача Россе олимпиада х1ара шера шин оаг1онца д1акхухъаш я: хьалхаръяр - физиках, математиках, информатиках; шоллаг1яр тока

оаг1онцарча балхашца хила безача кхетамца ювзаенна я. Ишттача наьк1аца тока оаг1он моттигашка эша лакха говзал йола болхлой кийчбеш болх д1абахъа йиш я, х1аьта даьк1а лоацарашта довзаргда тока-

ца дувзаденна дола керттердараш. «Россети» оаг1оно даьк1а лоацаш д1ахьоча корпоротивни проектни дешарца даьк1а лаца аьттув ба котбаьннарий, белгалбаьннарашта вузе деша отташ баллаш т1акхетаргда.

Г1алг1айчен паччахьалкхен драмтеатр болх беш да, «Ханума» яхача спектакла т1а

Коазой Мадина

Г1алг1айчен паччахьалкхен драматически театре д1ахьош я «Ханума» яхача беламеча комедега еш йола кийчо, яхаш, дийцар театра зарбан болх лелабераша.

Ц1ихеза А. Цагареле пьеса г1алг1ай меттала яккха хьежар режиссёр-постановщик, драматург Галай Мурад.

«Ханума» - классически белам-водевиль я, къаман ашарашца, дувцарашца, ловцашца кхелла; ший тайпара белам болаш оттаяь. Зоаха-лола юкье латтача шин сага: Кабатос, Ханумас - д1адоладу цхьан хана в1аьхий хиннача, цул т1ехъаг1а кье висача Пантиашвилена саг йоалаяра дола г1улакх. Кабатос безам болаш хул керттера зоахалол даьр хила, цо шийна могоар ду, Ханумайна духьаленаш еш. Бакъда Ханумас лоарх1, «ер дуне хьакхеллача хана денз, дикаг1а зоахалол деш саг кхы вац», - аьлар лоацо, цу сюжетах дувцаш, Г1алг1айчен драмтеатре.

Малав кхы дикаг1а аьланна саг лохаргъяр? Из да сюжета кертте латтар.

ЕГЭ д1айолалуш я вай мехка

Аькхенаькъан Марем

Ца1 йола паччахьалкхен экзамен д1аялара болх д1абогалуш ба вай мехка. Исторех, литературах, химех экзаменаш д1аяла кийчлуш ба дешархой.

Мехкадаь, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша белгалдечох, хими хержараш эгара дукхаг1а ба- 991 дешархо, цун т1ехъа йоаг1а истори- 590 дешархо, литература - 108 саг. Юкъяра болх лелабераша, лораша, лаьдала болхлоша т1ахьожам беш д1ахьоргда из лоарх1аме г1улакх. Дешареи

Илмани г1улакхех йолча Министерствос т1адила, хьалххе кийчо яь, деррига боаг1аца боараме дий хьожаш, д1ахьош ба ЕГЭ д1аялара болх.

«ЕГЭ дика д1аяла аьттув баргба цу г1улакха кийчо яьрий, шоай кхетам лакхбеш къахьийгарий. Вуза студенташ хинна кердача наьк1 т1а баьлча, наьк1адаргда царна тахан шоаш къахьегар, кийчо яр», - белгалдир вай Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-лаьлас; аьттонца, боаг1аца боараме из г1улакх чакхдаккха дешархой даьк1ала бувцаш. 11 моттиг я вай мехка укх шера цу балха кийчяьраш.

«Студентий бѡаьсти» езйир ИнгГУ

Гаьгенаькъан Мартина

Лоархѡаме кхетаче дѡаьшош хилар Гѡлгѡай Паччахьалкхен университет. «Студентий бѡаьсти» тѡайцар кагирхоша, чѡагѡа дог айденна болаш. Из хоам «Сердалога» бир цу гѡулакха хьалхалат-тараша.

«Кхоллама оагѡув боар-жабеш, шоай начѡал гуча-дакха, шоаш дѡабовзийта кагирхошта аьттув луш кхетаче я из. КВН доакъашхоша сакъердаме, мас-сане дог гѡздоаккхаш йола сценкаш оттайир. Берригаш раьза болаш, сакъердалуш дѡаьхар из кхетаче», - йоах тхога бенача хоамо.

Геттара чѡагѡа мас-сане дог айдеш хилар индийски студенташа даь вай къаман халхар. Гуш дар, чѡагѡа къахьийга цар из кийчдаьлга. Хьехархоша белгалдечох, дегѡаца мел бола низ ураоттабеш, начѡал сомадоаккхаш, сакъердаме кхетаче хилар цох.

«Са хьамсара Гѡлгѡайче» яха гуллам бовзийтар мехкахошта

Коазой Мадина

Республикерча культуран оагѡон цѡихеза болхло, РФ йоазонхой Союза доакъашхо волча Бѡарахой ѡаддал-Хьамида байтех латта «Са хьамсара Гѡлгѡайче» яхача гуллама книжка довзийташ, кхетаче дѡайихьар къаман библиотеке. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера. Гуллама юкъеяхай автора Давьенцара безам, йѡвхал, дега уйлаш йовзийташ йола байташ.

«Автора кхоллам безаш, цун начѡала лакха мах оттабеш мел бола новкъостий гулбенабар кхетаче. Дѡаьйодача хана а иштта хьинаре къахьега даькъалавийцар из библиотеке. Чѡагѡа дог айденна, тоам хинна вар байтанча», - дийцар библиотекан болхлоша.

Суртанча хиннача ѡахарганаькъан Хьаж-Бикара хетаяь кхетаче дѡайихьар Фуртоуге

Гаьгенаькъан Мартина

ѡахарганаькъан Бѡаче Хьаж-Бикара кхолламах дувцаш йола кхетаче дѡайихьар лoаман юрта Фуртоуге ѡилматохкама института болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттига зарбан болх лелабеча Бѡарахой Мадинас.

«Из болх дѡаьчоча гѡ деш хилар Россе антропологий, этнологий Ассоциаце моттигера

болхлой, Малсаганаькъан Тухана цѡрах йола мехктохкама музей, ѡахарганаькъан Г. С. цѡрах йола Мемориальни Цѡа-Музей. Юкъарлен, ѡилман, дешара, культуран моттигашкара 60 совгѡа саг гулвеннавар кхетаче дакъа лаца», - йоах тхога бенача хоамо.

20 сага докладаш йийшар цига, цул совгѡа, ѡахарганаькъан Хьаж-Бикара гѡлгѡай истореца, культураца, этнографеца бувзабелла

дѡабихьача тохкама балхах дийцар гулбенабараша. Лаьрхѡар, цо мел баьча балхах дувцаш бола гуллам арабаккха, иштта «Гѡлгѡай гѡрчош.

1924» яхача кулгаца яздаьча альбома юха кепа тоха, интернете гѡлла цун сурташ, гѡрчошцара болх, иштта кхьдола балхаш довза йиш хургѡлаш гойтама проект влашгѡйоллаш болх дѡаьхьо. Къилбаседа Кавказерча музейшка гѡлла, лаха деза сур-

танча балхаш.

Цул совгѡа, кхетаче хьоахадир, ѡахарганаькъан Г. С. сийленг РФ къамий культуран оагѡонцарча паччахьалкхен рѡестра юкъедахьара гѡулакх республикерча Паччахьалкхенна гѡадахьарах.

Истореца ювзаелна йола юрт Фуртоуг дийнгьар а лоархѡаме моттиг дѡалоацаш да къаман вахаре. Республикерча Паччахьалкхен гѡаьборгда из дош кастта.

Гѡлгѡай фольклора цѡай дѡадихьар Гѡажарий-Юрта

Гаьгенаькъан Мартина

«Дийндар - бегашта зоахалол дувцар» яхача гѡлгѡай фольклора цѡайна юкъе дакъа лоацаш хилар бахархой. Из влашагѡделладар Боканаькъан ѡйисас кулгал деш йолча Франко - Гѡлгѡай тохкама моттиго. Из хоам «Сердалога» бир Шолжа-Шахьарерча

мэре.

«Кхьча мехкашка бахаш болча вай къаман наха ѡадаташ, оамалаш дѡаьовзийтара тѡехьа влашагѡбелла кхетаче яр из. Цига дакъа лоацаш бар йоазонхой Союза доакъашхо Бѡарахой ѡаддал-Хьамид, гѡлгѡай метта хьехархо Хоаной ѡйиса, байтанча Балайнаькъан Хьасан»,

- дийцар тха газетага. Вай къаман ѡадатех хила дезача тайпара устагѡан корта, дими, накха, хьовла, чѡаьпилгаш оттадаь, кийчдаьдар истолаш.

Юртарча культуран цѡагѡарча бераша, Магѡлбикерча № 5 йолча ишколера арабаьннабараша, доал дарахи туризмахи йолча къамашта юкъерча колледжа сту-

денташа хьоалчагѡа дѡадахьара гѡулакхаш гойтар гулбенабарашта. Цу юкъе дар нув-ферта тассар, мотт бастар, хи тѡа яккхар, иштта зоахалол дувцара гѡулакх а.

Цига баьхка бар къаман артистка йола Охценаькъан Роза, культуран цѡагѡара доакъашхой ѡахилганаькъан Хадиза, Эльгакаевгѡар Седа.

Хъаьнала ваьха саг

Вайцара къаьстар йоазонхо Матенаькъан Iаббас

Іарчакханаькъан Сали

Укх деношка, могаш во-
ацаш дикка ха яккхачул
тIехьагIа, вайцара къаь-
стар йоазонхо, гIорваьнна
гIишлонхо, дика саг волаш
чакхваьнна Матенаькъан
Іумара Iаббас. Из хьоахави-
ча, аз массаза оалаш хиннар
дар «хъаьнала саг ва из». Цу
дешаша дукха хIама чуло-
ацар: нахаца товш хилар,
царна зене воацаш вахар,
ший тIехье хоза гIулакхаш
доахкаш кхейр, юрта а
мехка а накъавоалар, хъа-
рамча хIамах кулг лора-
дар. Ший хьинарах хьадаьр
мара хIама хъа ца хьокха-
долийташ, иштта къахье-
га тIехьа гIадоагIа ноаха-
лаш Iомадеш, чакхваьлар
из. Iаббас шерра вовзаш вар
мехкарча гIишлонхошта
юкье, хIана аьлча дуккхача
хана царна юкье къахьегаш,
мехка чIоагIа эшаш йола
гIишлош хьалъеш хилар из.

Кхоллаш латтача
ГIалгIайчен столице Магасе
а массехк цIа деча дакъа ло-
ацаш хиннавар гIишлонхо,
республикерча кхыча мот-
тигашка яь гIишлош-м гет-
тара дукха хургьяр, уж да-
гарье эттача. Магасе гIолла
ше воагIаш хилча, ше яьча
гIишлонна юхекхавчача:
«Оаха даьча цIеноех цаI да-кх
из сийна тхов бар», - оалар
цо хьалха соцстрах чухинна-
ча гIишлонах. Цхьа ший тай-
пара валакъяжар, дега тоам
хилар хоалора цу хана цун
юхь тIара. Ше наха, мехка
гIулакх дарах хулаш хинна
тоам бар из. Из а кхыдо-
ла а балхаш дарах еннайр
цунна «ГIалгIай Республикан
гIорваьнна гIишлонхо» яха
цIи, Росссе Президента сийлен
грамота.

Духхьал Iаьдала гIишлош
яь ца Iеш, къаьсттача наха
хьехам луш, цIа дечунна
шийна могаш дола гIо деш,
вар из. Цунца дувзаденнача
хIаманца цIаккха тийшаболх
хилацар, из ше цхьалха дог
долаш, уйлаш цIена йолаш
саг хиларах. Цу тайпара
цхьа моттиг дагайоагIа сона
сай вахаре нийсьенна. Мага-
се цIеношта облицовка яйта
езаш вар со. МоллагIа вола
тIоговзанча дIаоттавича, цо
гIулакх толхадар кхерар, беш
бола болх во беш хиларах. Ми-
чара, мала лохаргва кирпишк
йилла, яхаш, чIоагIа уйла йир
аз. Юххера а, цу хьакъехьа
Iаббасаца дагавала лаьрхIар
аз. Са дехар дIа ца тотташ,
шийна вовзаш массехк саг ва
из болх бе ховргдолаш, аьлар
гIишлонхо. Дукха ха ялале,
царех цаI шийца волаш, со
вахача моттиге хьалвера из,
са дега ма хетта цIа хьалдет-
та дIавахар цо сона могаваь
болхло. Иштта, гонахьарча
наха эшаш, царна накъавоа-

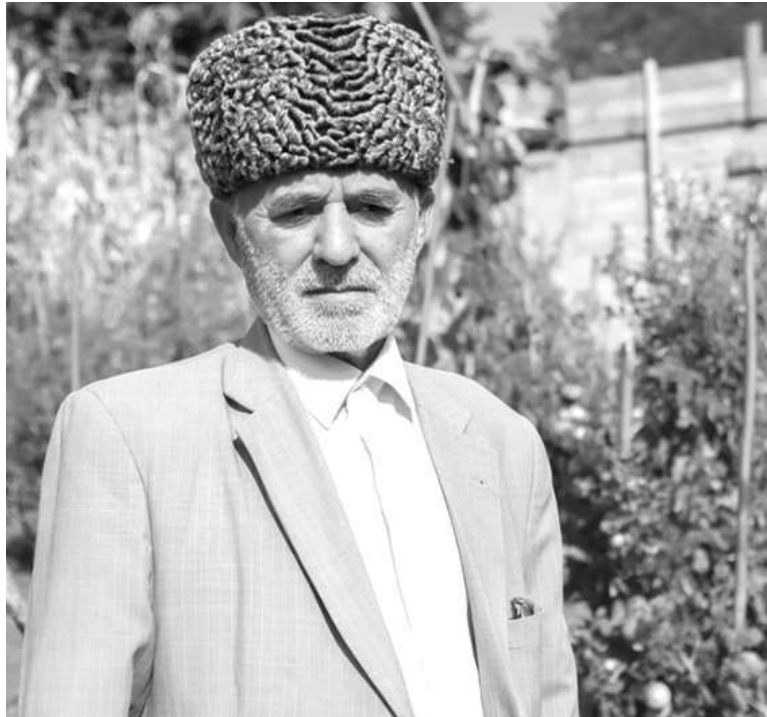
лаш саг вар, Сурхо тIара хъа-
ваьнна, Іумара Iаббас.

Цу ханналца а цул тIехьагIа
а из сона дукхагIа вовзар йо-
азонхо санна. Эггара хьал-
ха аз дийша цун книжка дар
1995 шера арадаьнна «Къа-
манна хетадаь вахар» яха
исторически очерк. Из хета-
яьяр ГIалгIай мехка цIихеза
хиннача Далганаькъан
(ТIумхой) Уцига Малсага. Из
дIадолалаш, цу тIа даьча ло-
ацача йоазонах цхьа дакъа
укхаза доаладе безам ба са.
Цо дика хьагойт очерка тIа
баьча балха маIан. «...Дукхача
наха вувцаш хеза а, цун гIов-
сибат, эхь-эздел вай гIалгIай
мехка меттел, вайна лоалаха
дахача къамашта дIадайза а
саг хиннав вай мехкахо Дал-
ганаькъан Уцига Малсаг.

Дуккха тохкамаш даьд
Матенаькъан Iаббаса, Уцига
Малсагах дола бакъдар гул-
деш. Лохе кепе тох цо иштта
къахьегаш гулбаьча балха.
Хетаргахьа, ший къам дезаш,
къаман эздий къонгаш бовза
безам болаш волча сага
чIоагIа тоам хургба цох лаьца
дувцар дийшача».

Хила а хилар сона, из док-
кха доаца книжка дийша-
ча боарам боацаш боккха
тоам, цул совгIа, дукха хIама
хайра цун керттерча турпа-
лах Уцига Малсагах. Хьал-
ха из духхьал вувцаш хаза-
рал совгIа, ер ма дий аьнна
хIама ховш вацар со цох.
Геттара кIезига даьннадар
из ара, 300 мара хиннадац
книжка. Тахан из лаха атта а
хургдац. Хетаргахьа, Iаббаса,
Iаьдала новктостал доацаш,
ший ахчах арадаьккхадар
из. Бакъда цхьа дика болх-м
бир вай къаман дешара ми-
нистерствос, из очерк юкь-
ейихьар ишколе Iомадеча
9-ча классерча хрестомате-
на, цох баркал ала деза цу де-
шара книжка автор хинна-
ча Малсаганаькъан Абойна.
Тахан къаьстта, хоза мужалт
а сурташ а долаш, арадак-
кха тоам болаш книжка да
Iаббаса цу хана кхеллар. Цул
тIехьагIа, кхыдола дика а эша
а книжкаш кхеллад цо. Эгга-
ра боккхалгIа бола цун болх ба
«Аьгтув» яха роман.

2010 шу дар мотташ ва со
из. Аз болх беча Сурхо тIарча
9 шера дешача ишколе вера
Іумара Iаббас. Дикка ха яь-
ккхар оаха, дунен а литерату-
ран а хьал дувцаш учитель-
ске дагIаш. Цига чуухача хье-
хархошта а вовзийтар аз хъаь-
ша, цхьачарна из дика во-
взаш а вар, цу юртара хилар
бахьан долаш. Ше книжка-
роман яздаьдар, амма арадак-
кхале гIалгIай меттах дика
кхеташ волча сагага дешийта
безам бар ший из, яхаш, дий-
цар йоазонхо. Дуккха нах
могабир аз цунна, из деша
ховргдолаш бола. ХIаьта а
аз айса из дийшача бакъа-
хьа хеташ хилар автор. Аьхки

бераш цIахийцачул тIехьагIа
мара цу тайпара болх бе
сай вIаштIехьадаргдоацилга
дIахайтар аз цунна. Цу хан-
налца сабарде, из сога хье-
жаде раьза хилар Iаббас. Из
книжка аз дийшар, боарамга
диллача доккха а дар из - 460
оагIув. Цхьа ха яьлча, ишко-
лан коаналарга сецар овкъа-
ра беса цун «Жигули». ХIанз
а басар докъадаланза йола,
чухьара сурташца хозьаь му-
жалт яхьаш, воагIар юртхо.

- Хьога дIахьокха, хьо хъа-
жийта енай аз ер. МегаргIо-
лаш ийи ер цу романа? - хаьт-
тар цо сога.

Хъажа а хьежа:

- Дика мегаргья, цун чуло-
ацама тIатайжа да укх тIара
сурташ, - аьлар аз.

ЦIаькха воагIача хана, ара-
даьнна массехк книжка дера
цо. Цхьадараш библиотекан-
на делар, царех цаI къаьстта
сона делар, ший кулг а яздаь:
«СовгIата Іарчакханаькъан
Салена. 18.11. 10».

Эггара хьалха из книжка
дийшарех цал се хилар бахьан
долаш, цунна рецензи язье
лаьрхIар аз, газета оагIонаш
тIа кепе тохаргIолаш. Из ара-
яьлар «Сердало» газета 2011
шера наджгоанцхой бетта 25
дийнахьарча 9-10 номераш
тIа. «Заман керда лостам...»
яхаш бар цун корта. Цун юкь-
ера цхьа дакъа доаладергда
из укхаз: «Къаман литера-
туре керда роман арадалар
чIоагIа лоархIаме моттиг я,
хIана аьлча эггара хьалха цо
хьахайт говза а меттаца-де-
шаца айхьазваьнна а яздар-
хо хьахинна хилар; шозлагIа-
дале, цу жанре дувцаш дола
хIама дикка боарам болаш,
къаман е къаьсттача сага
вахар чулоацаш хул, кхыча
дешашца аьлча, довза, уйла
е, кхетаде дукха хIама хул
иштта кхеллача йоазонца.

Матенаькъан Iаббас ше бе-
рашха зIамсаг вац. Тахан е
селхан язде волавенначарех
а вац. Из ше боккхача дезала
да ва, шийтта дезалхо хьаваь-
нна цох. Цул совгIа, карар-

ча хана цун къонгий бераш
да кхийна а кхувш доагIаш а.
Язде волавенна дикка ха яле
а, цо ший произведенеш дук-
хача наха ешаргIолча а царга
дIакхоачаргIолча а тайпара
араяхацар хIанзалца. Книж-
каш ара-м дийннад цун, ма-
сала, дувцарий, стихотворе-
ней «Дошо карт» яха книж-
ка, вайна массанена вовзаш
волча Уцига Малсагах дола
книжка, кхыдола йоазош. Уж
хургволча яздархоcho даьха
хьалхара лагIаш дар, масса-
не дешшал дукха дацар, из
бахьан долаш кIезигача наха
мара довзац. ХIанз арадаьнна
роман, сона хетачох, гIалгIай
меттаца бала мел болча, лите-
ратуранцара чам дIабаланза
мел болча наха дешаргда. Вай
къаман литературе, из дика
дегIаденадале а, хIанз а кхо-
ачам боллаш дукха доккха
йоазонаш дац. Вай литерату-
ра кхеллараша романах яз-
даьдац, литературан юхьиг
дIайолае гIийртаб уж, царна
тIехьа тIакхийнараша: Базор-
канаькъан И., Боканаькъан А.,
Чахкенаькъан С., Пхьилекъ-
онгий М-С., Ведажанаькъан
А. - кхеллад цу тайпара йоа-
зош, хIаьта а царех уж дукха
да оалалуц. Цудухьа Матенаь-
къан Iаббаса произведени, со-
влен хIама санна теркал ца
еш, юсаргья аьнна хетац сона.
Нагахьа санна из дика яле,
вайна массанена цох кхаь
хургба; нагахьа из во яле, цох
дувца хIама кородоагIаргда
критикашта...»

Цул тIехьагIа, из роман
дувцаш, Илма-тохкама ин-
ституте конференци хилар;
Чуранаькъан Рамзана тар-
жам даь, эрсий меттала даь-
ккхар из. Таханарча къона-
ча тIехьенна дукха хIама до-
взийташ, (къаьстта а къаман
Iадаташ), да Іумара Iаббаса
шийна тIехьа дита доккха йо-
азув.

Иштта боккха а атта боаца
а цхьаьккха болх бир цо мас-
сехк шу хьалха. Цо оттадир
392 оагIув йола «Бехке доаца
кхаьра» яха книжка. Цунна

юкьедахад тайп-тайпарча
къамех болча яздархоша нах
Сибре бигарах даь йоазош.
Царна юкье да эрсий, нох-
чий, гIалгIай, къарший, каза-
хий, балкхарой, кхыча къа-
мех болча наха дита литер-
турни кхолламаш. Уж эрсий а
гIалгIай а меттала кепе теха
да. Цу книжканна юкьевахав
120 совгIа автор. Чулоацам-
га хьежжа, сурташца кийч-
даь да из книжка. Цул совгIа,
Iаббаса ший дукха йоазош чу-
лаьцад цо, «Дунен дехар» яха
поэма шоашца йолаш. Дерри-
гача книжках тилла цIи а цун
цхьан байтан тIара хьаййца
я. Массехк мугI бешаргба вай
цу байтацара:

«... Из дар феврала ткъаь
кхоалагIа ди,
Iалама арIагIа дена кхаьра.
Гунахьа дацар цунна
вIалла,
Ший ханнахьа хьадар мара.
ХIаьта а дукхача тайпара
цунах
Наха къамаьл деш дийцад.
«Хала кхаьра», «низткъала
кхаьра»,
Ца оалаш цох фу дисад?
Кхаьра дац-кх вIалла бехке.
Бехкебараш - «бала» -
хьакимаш.
БоагIа бехк царна
IотIабилла,
Кхаьра бехказа дуташ...»

Матенаькъан Iаббас эздий
саг, къаман Iадаташ чIоагIа
лорадеш, вар. Цхьа мот-
тиг юваргья аз цунца юв-
заенна. Сурхо тIара, Iаьлий-
Юртара, Эккажкъонгий-Юр-
тара кхо никъ вIашагIкхетача
моттиге, ФОКа юхерча оста-
новке латтар со, Сурхо тIа
вахача дага волаш. Сона хьал-
ха сецар дика йовзаш йола
овкъара беса машин. Дукха
ха яцар халача ковид оа-
лача лазарах Iаббас вийр-
за, меттавена. ХIанз а дикка
дегIа низ чIоагIабаланза вар
из. Машин лехкаш воI вар,
цунна уллув вагIар дезала да.
ТIехьашкарча гIанда тIа базар
тIара ийца дахьа шекара гали,
кхыйола хIамаш ядар, цхьа
саг дIачухалла мара моттиг
йоацаш. Ше хьалхашкара Iо
а ваьнна, тIехьашка чухайна,
сона моттиг хьаьла гIерташ
вар Iаббас, Сурхо тIа хьал-
вигар духьа. Сол воккхагIа
вола из цига чу а хайта, хьал-
вахача ланзар сона, хоза хург-
дацар из. Цудухьа се цхьан
сагага хьежаш латт, аьнна,
дIабахийтар аз уж. Iаббас
сона тIехьара вайна моттиг
яр из. Цул тIехьагIа цхьаьца
лазараш долаш а, операцеш
еш а, дарбанче уллаш а ха яь-
ккхар цо. Ший 79 дизача хана,
вайцара къаьстар йоазонхо,
гIишлонхо, эздий саг - Мате-
наькъан Іумара Iаббас. Дала
къахетам болба цох, Дала
гешт долда цунна, ялсмален
охло хилва цох.

Депутаташ баъхкар дешархой болча

Айхенакъян Марем

Галгйай Республикан Халкъя Гуллама депутаташа дакъа лаъцар лоархлამеча кхетачене, из хетаяь яр республикан ишколашка тлеххъара гургал тохаш хилара.

Парламенте дакъалабийцар хъехархой, шоай болх безаш, цунна мутлахъа болаш, берашта кхетам луш уж дукхача шерашка къахъегаш хиларах. Цар иштта выпускникашта баркал аьлар, кердача наькъ тла толамаш дахара уж тлахъеаш.

Парламента вице-спикера Хъаьшанаькъан Азас, Наьсарен-Шахъара №1 йолча Гимназе къамаьл деш, белгалдир дешар хургдолчун лард йолга. Цо иштта аьлар, республикан кулгалхоша, къаьстта Галгйайчен Кулгалхо-чо Келаматанаькъан Махьмуд-лаьлас терко лоаттаю лакха дикал йола дешар хилийтара.

«Дег чура массанена баркал оал аз, ираз хилда шун!» - аьлар цо.

Магасе славяний йоазон, культуран Ди дездир

Гаьгенакъян Мартина

Галгйай Республикан столице дйайхъар славяний йоазон, культуран Ди хилара хетаяь конференци, яхаш, хоам «Сердало» газетага из кхетаче вIашагъеллараша.

«Цу кхетачен чуйоагIаш, филологически факультета дешархоша докладаш йийшар, цу юкъе славяний йоазон оагIонашца ювзаенна тайп-тайпара уйлаш яр: хьалхара литературни мотт лоархIаш болча къаьнарча славяний меттагара, таханарча дунен тIа кириллицо дакъа лоацаш хиларга кхаччалца. Цул совгIа, кхыча факультетий викалаш, цу юкъе кхыча паччахьалкхен студенташ а болаш, Даьхен литературан дешара викторинашка цхьацца долча хаттарашта жоп дала дезаш бар, къаьнара славяний йоазув юкъе а доаккхаш, язде хьожаш. Юххера, кагирхоша сурт ловзадир, цар кириллица хьакхеллараш - Кирилл, Мефодий болаш санна, дакъа лаъцар цун юкъе», - аьлар ИнгГУ филфаке.

Дицлургдоаца дешара шераш

Ишколашка бийкар тлеххъара гургал

Гарчакханаькъан Сали

Берригача мехкарча ишколашка санна, вай республикерча дешара моттигашка а бийкар тлеххъара гургал. БIаьш бола вай къона мехкахой ишкол яккхарах дола тешал хъа а ийца, кердача а боккхача а вахара новкъа баргба кастта. Царех хургба вай халкъя боахама чоагIа эшаш бола балха говзанчаш: лораш, гишлонхой, водителаш, юристаш, хъехархой, царех тарра кхыбараш. Царна юкъе ба Сурхо тIара 9 шера деша ишкол якккха кIаьнкаши йийигаши. Ши класс яьлар цу юртарча ООШ оалача ишколе укх шера дийша. Цхьанне чу

21, вокхан чу 22 дешархо вар цига дешаш. Царех саг тIера ца воалийташ, лорабеш, дешара тлехъа тIахьожам лоаттабеш хьабоалабир уж, ишкол якккха баллалца, цар классай кулгалхой болча хъехархоша Овшанаькъан (Тутайнаькъан) Мусай Маккаси Котанаькъан Салмана Ахьмадеи.

Царна юкъе къаьстта белгалбаьнна, дика дешаш хьабаьхкар Исмейланаькъан Iайна, Эсамарзанаькъан Тамара, Овшанаькъан Фатима, кхыбараш. Царех вай мехка чоагIа накъабоалаш къахъегамхой хургба, аьнна, хет; дIахо дIайодача хана. Цхьачар хIанззе хержаб шоай вахара никъ. Масала, Ха-

бренаькъан Хъава медколледже деша яха ловш я, медсестра хила лов цунна; Овшанаькъан Яха а колледже яха кийчлуш я, цунна безабеннаб царгий лора болх.

Гуйрийна 10 сахьат даьлча, дIадоладелар ийс шера дийшача ишколацара къаста вIашагIкхетар. Из дIадахъа аьнна тIадилладар дийша баьннача Булгучанаькъан Iусманаи Муцолганаькъан Iашатаи. Йийкар Россе а Галгйайчен а гимнаш, гулбеннача дешархошта, даьшта-ноаношта, хъехархошта хьалхашка къамаьл дир ишкола директора Хидренаькъан Мухтара Любас, завуча Овшанаькъан Марема, выпускникий хьалхарча хъехархочо Исмейла-

наькъан ПаьтIамата, цхьан хана из ишкол якккхача, хIанз МВД болхло, майор яха эпсара цIи лелаеча Овшанаькъан Залинас, классай кулгалхоша, берий ноаноша, выпускникаша шоаш. Царех дуккхачарна тамашийна хоза зизай цIовнаш делар, из ди къаьстта хоздеш а деза хилар белгалдеш а. ХьатIакхавчар цу ден керттера моттиг - бийкар тлеххъара гургал, из тоха бокъеннаяр ишкол якккха ваьннача Овшанаькъан Мурадаи цу тайпан цхьоалагIча классе ягIача йийигаи.

Дешархой дIа-юха къастале, дийкар иллеш, халхара ашараш; ишколе даьха шераш дицдергдоацаш, сурташ даьхар.

ГалгIайчен викала къамаьл дир, Севастополерча ерригроссийски кхетаче

Гаьгенаькъан Мартина

**ГIалгIай Республикер-
ча дика вовзаш волча
спикера Охценаькъан
Ислама дакъа лаь-
цар Ерригроссийски
кхетам балара даькъ
тIарча хьехамчий се-
минаре, яхаш, хоам бу
«Сердало» газетага из
вIашагIеьллараша.**

«Федеральни агент-
ствон кагирхой гIулакхех
йолча Роспатриотцен-
тро, мехка тайп-тайпарча
моттигашкара 100 саг
вIашагIтехар Севастопо-
ле. «Концепт» яхача де-
шара, дегIадара Цен-
тра тренера, федераль-
ни дешара программай
модератора Охценаь-
къан Ислама дIабихьар
«ДегIадара, лерттIа уйла
яра технологи» яхача
темах бола говзанч-хье-
хам, цунна чудоагIаш
дар, кийчадараш леладар
а доацаш, хьехамчас ше
дакъа лоацаш кхолларий
оагIув хьагойтар.

Вай мехкахочо шийна
йоагIача ларда тIа из
хила дезилга белгалдир,
кагирхой хIаман мах отта-
бе ховш, ше-ший доагIача
моттиге хIама нийс-
де ховш, шоай дегIабара
оагIонаш вIашагIйохка
ховш хила безилга хьалха
а доаккхаш», - йоах хоамо.

«Хьехамча болх беш ва
чулоацамца санна, уйла
яра кепача а. Цо Iомаву
хIаман хьисап де, шеко
йолаш хила, дикка уйла
яь мара хIама ца харжа.
Из къаьстта эшаш да Даь-
хенцара безам совбоак-
кхаш кхетам балара даькъ
тIа, цига мах бараш дац
Iомадаь хила дезараш,
уж довзаш хилар да ха
дезар», - аьлар Охценаь-
къанчо.

Тхоца къамаьл даьчо
яхачох, цу тайпар-
ча хьало таро лу кхетам
балара оагIув дикагIа
вIашагIйолла, хьехам ба-
лара даькъ тIара хьал
чIоагIде.

ГIалгIай мехка кхоачашъеш я «Никъ барал дукхагIа» - Илмеи кердадари» яха проект

Гаьгенаькъан Мартина

Республикан «Квантори-
умо» кхоачашъю проект «Никъ
барал дукхагIа»-Илмеи кер-
дадари». Иштта дешара мот-
тиге экскурси дIайихьар тайп-

тайпарча мехкашкарча сту-
денташта лаьрхIа, яхаш, дий-
цар «Сердало» газетага техно-
парка зарбан болх лелабеча
Налганаькъан Мадинас.

«ГIалгIай хьехархой дув-

цар хетадаь дар берий дикача
балха, цар шоашта ховш дар
вахара юкъедоладеш хилара.
Хьалхарча технопарка берий
болх бовзийтаро таро елар
хьаьшашта дешара хьал деза-
далията», - аьлар хоамо.

Белгалду, «Никъ барал
дукхагIа...» яха проект «Росси-
тароний мохк» яхача олимпи-
адашка, яхьашка, проекташка
котбаьннарашта новкъостала
лаьрхIа я.

«ГIалгIайче» яхача ансамбла кулгал деш, Оздой Ахьмад хургва

Гаьгенаькъан Мартина

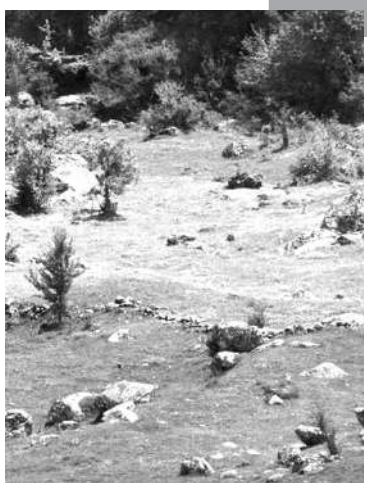
«ГIалгIайче» яхача къамаан
халхара ансамбла кулгал
деш, Оздой Ахьмад хургва.
Из хоам «Сердалога» бир цу
оагIонцарча министерстве.

«Ерригача тоабан
лоархIама хIама да из.
Оздой Ахьмада из болх
дIатIабуллаш, культуран
гIулакхех йолча министр-
ствон хьалхалаттача Лаьна-
наькъан Залинас белгалдир,

из саг ший болх боагIача
боараме дIахьош хьавоагIаш
волга. Ансамбла кхоллама
никъ дIахо а тоалуш хургхи-
ларах дог тийша я министр»,
- йоах тхога бенача хоамо.

«Ший болх бехктокхаме

дIахьош хиларо саг дикка
гаьнавоаккх карайцача
наькъ тIа. Аьттув болаш,
иразе, беркате хилда шун
гIулакхаш», - аьлар мини-
стра Оздой Ахьмадага.

Археологашта ЖІайрахъа кхале хиннача къаьнарча шахъара лар корайир

Аькхенаькъан Марем

ЖІайрахъа кхале, «Тіехъале» яхача иш-кола археологически экспедицена корайир, гІалгІай къаман исторена кердадараш юкъедаха тарлуш йола лоархІаме моттиг. Иш-кола зарбан болх ле-лабераша яхачох, ГІалгІай - Коашке оа-лача чІоже тохкамхош-та нийсълар къаьнар-ча заман шахъара лар.

Лавтта хьал мел доак-кха гучадоалаш дар кхе-рах даь пенаш, уж да ши километр. Цо хьа-гойт цига хьалха йов-заш ца хинна архитектур-ни гІишлош хиннилга, уж шин хин юкъе я, цигара хеталу, из духхьал гІишло хинна Іац, бІарча шахъар аьле.

Белгалду, хьалхагІа цу моттиге геттара йок-кха гІишлош кораяр, уж яр вай зама кхоллалехь І эзар шу хьалха хинна, цо хьагойт ширача ханаш-ка лоархІаме йола ваха-ра моттигаш цига хинна хилар.

Г О Б Ъ Я В Л Е Н И Я

Утерянный аттестат серии 06 АА №0002452, выданный СОШ №1 с.п. Троицкое в 2007 г. на имя Дугиева Саида Османовича, считать недействительным.

Утерянный аттестат, выданный СОШ №14 с.п. Альтиево в 2024 г. на имя Салимова Мурада Валеховича, считать недействительным.

Утерянный аттестат серия А №227847, выданный ГБОУ «СОШ №1 с.п. Плиево» в 1989 г. на имя Горчхановой Ларисы Хамитовны, считать недействительным.

Бераш лорадара Ди дезде кийчлуш ба МагІалбика кхале

Коазой Мадина

Берашта тіахьожам лоаттаба-рах, терко ярах болча оагІоно, вахара оагІоно, 18 шерга кха-чанза долча берий гІулакхех

йолча комиссе дакъа лоа-цаш йола кхетаче дІайихъар МагІалбика кхале.

ХІара шерарча ахкан хьал-харча бетта І-ча дийнахъа дез-

деш дола, бераш лорадарах долча Денна хетаяь кхетаче-наш дІаяхъарах дийцар гулбен-нараша.

«Сердалога» баьча хоамах, керттера кхетаче дІаяхъа лерхІ

Инаркъерча культуран цІагІа. Сакъердам, мерза даараш долаш; доккха цІай хургда из. Бераш раьза хургдолча тайпара кийчде лаьрхІад деррига.

Народное Собрание Республики Ингушетия

ПОСТАНОВЛЕНИЕ г.Магас

№91 20 мая 2025 г.

**О назначении на должность мирового
судьи Республики Ингушетия
восемнадцатого судебного участка
Ганиевой Раисы Батыровны**

В соответствии со статьей 11 Закона Республики Ингушетия «О мировых судьях Республики Ингушетия»

Народное Собрание Республики Ингушетия **постановляет:**

1. Назначить Ганиеву Раису Батыровну на должность мирового судьи Республики Ингушетия восемнадцатого судебного участка на трехлетний срок полномочий.
2. Направить настоящее Постановление в республиканские средства массовой информации для опубликования.
3. Настоящее Постановление вступает в силу со дня его официального опубликования.

Председатель Народного Собрания
Республики Ингушетия М. У. Тумгоев

ПОСТАНОВЛЕНИЕ г. Магас

№92 20 мая 2025 г.

**О назначении на должность мирово-
го судьи Республики Ингушетия двадцать
второго судебного участка
Бековой Хавы Беслановны**

В соответствии со статьей 11 Закона Республики Ингушетия «О мировых судьях Республики Ингушетия»

Народное Собрание Республики Ингушетия **постановляет:**

1. Назначить Бекову Хаву Беслановну на должность мирового судьи Республики Ингушетия двадцать второго судебного участка на трехлетний срок полномочий.
2. Направить настоящее Постановление в республиканские средства массовой информации для опубликования.
3. Настоящее Постановление вступает в силу со дня его официального опубликования.

Председатель Народного Собрания
Республики Ингушетия М. У. Тумгоев

ПОСТАНОВЛЕНИЕ г.Магас

№93 20 мая 2025 г.

**О назначении на должность мирового
судьи Республики Ингушетия восьмого
судебного участка
Гагиевой Макки Мусаевны**

В соответствии со статьей 11 Закона Республики Ингушетия «О мировых судьях Республики Ингушетия»

Народное Собрание Республики Ингушетия **постановляет:**

1. Назначить Гагиеву Макку Мусаевну на должность мирового судьи Республики Ингушетия восьмого судебного участка на трехлетний срок полномочий.
2. Направить настоящее Постановление в республиканские средства массовой информации для опубликования.
3. Настоящее Постановление вступает в силу со дня его официального опубликования.

Председатель Народного Собрания
Республики Ингушетия М. У. Тумгоев

ИЗВЕЩЕНИЕ

**о проведении государственной кадастро-
вой оценки на территории Республики Ин-
гушетия в 2026 году**

В соответствии со статьей 11 Федерального закона от 03.07.2016 г. № 237-ФЗ «О государственной кадастровой оценке» Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия информирует о принятом Правительством Республики Ингушетия решении о проведении в 2026 году государственной кадастровой оценки одновременно в отношении всех земельных участков, учтенных в Едином го-

сударственном реестре недвижимости на территории Республики Ингушетия.

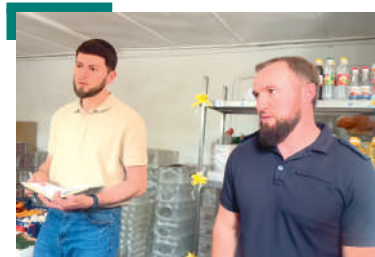
Государственная кадастровая оценка будет проводиться ГБУ «Центр технической документации и кадастровой оценки Республики Ингушетия».

В целях сбора и обработки информации, необходимой для определения кадастровой стоимости, правообладатели объектов недвижимости вправе предоставить в ГБУ «Центр технической документации и кадастровой оценки Республики Ингушетия» декларации о характеристиках объектов недвижимости.

Порядок рассмотрения декларации о ха-

рактеристиках объекта недвижимости, в том числе ее форма, утверждена приказом Росреестра от 24.05.2021 года № П/0216 «Об утверждении Порядка рассмотрения декларации о характеристиках объекта недвижимости, в том числе ее формы». Форма декларации также размещена на сайте <http://ingocenka.ru>, в разделе «Документы», вкладка - «Декларация».

По интересующим вопросам просьба обращаться в ГБУ «Центр технической документации и кадастровой оценки Республики Ингушетия» по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Кунаева, 36. Телефон для справок: 8(928)727-93-05.

Выгонни оалача урам тІа, рейд дІайихъар Шолжа-Шахъаре

Гаьгенаькъан Мартина

ХІама йохкача доазон юхе уллача Выгонни оалача урама хьал тахка арабаьлар Шолжа-Шахъарерча администраце болхлой. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«ХІама йохкаш мел йола моттигаш йоал дІачутелача моттиге дІачІоагІенна ий тохкаш, болх дІабихъар шахъаре, иштта цІерцарча кхерамзлен хьал цу моттигашка малагІча боараме латт хьажа, аьнна, тІадиллар цу гІулакха бехтокхаме барашта», - йоах хоамо.

Льаттанца дувзаден-нарех болча болхлошта тІалаттар, цу оагІонцара гІулакхаш Іаьдала бокьо-наша дІадеххача тайпара дий хьежар, хІаьта архитектуран, ЖКХ оагІон болх теркалберашта тІадиллар деррига а боагІача боараме лорадеш дий тахкар. Теркалдаь кхоачамбоацараш, дІахо бизнесменашца болх дІабахъар духьа, дІаяздир рейд еш хиннараша.

Товар довзийта белгало йоацаш, хІама дохка гІертар соцавир

Султиганькъан Йоакъап

Цхьаккха тайпара мухъар тІаоттаданза йола хІама йохка гІортар соцадир ЖІайрахъа кхалерча прокуратуран болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Фермерски боахама кулгал деш волча вахар-хочо, Іаьдала бокьо йохаеш, цхьаккха тайпара махъар доацаш молаш долча хин шушаш кийчъаь хиннай йохка», - йоах хоамо.

Пхи литр чуйола 20 шуша я Іаьдала болхлоша дІалаьцараш. Из гІулакх Іаьдала бокьоно дІадеххача тайпара дІа ца дахъарах, бехтокхаме озаргва хий дохкаш хиннар.

ГІалгІайчен МОКСУ дешархоша Наьсаре къахъегама шоатта дІадихъар

Гаьгенаькъан Мартина

«Сердало» газетага цу моттиге.

Халкъашта юкьерча йийллача, таханарча заман урхаллена колледжа дешархоша Наьсарен-Шахъаре къахъегама шоатта ди дІадихъар, яхаш, дийцар

Эггара сихъенна ахканара сесси дІахьоча хана, студенташа лаьрхІар колледжа ков а гонахъара доазув а, Фабрични урамгара дІаболабенна Барханой

урамга кхаччалца, цІенде. Царна дагадехар, раьза болаш, хьаллаьцар хьехархоша а, шоай дешархой нийсача наькъ тІа бахара декхар из хиларах тарра.

Гаьнашта кІир техар, маьлхо йоагаергІоацаш, кхьдола зе

хургдоацаш. Цул совгІа, цар цига тІаяьнна йоархІаш а цу моттигера нувхаш а дІаяьхар.

Из болх вІашагІбеллараша яхачох, цІено ах дин хинна Іац, из хьамсарча мехкацара безам ба.

Шолжа кхалера нах, шоаш баха моттиг цІена хилийта гІерт

Гаьгенаькъан Мартина

Ер дешара шу йистедоалаш хиларца дувзаденна, Эбарга-Юртарча, Галашкарча доазон тІа къахъегама шоатта ди вІашагІделлар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Шолжа кхален хоамий гІулакха кулгалхочо ЦІечой Беслана.

«Юкъара дешара моттигаш, деша даха ха йоацача берий фусамаш цу доазон юхе хиларах; культуран, спор-

та болхлой, администраце викалаш арабаьлар паркашка, скверашка лостам бе. Цар нувхаш, докъаденна гІаьнаш дІадаьхар, цул тІехьагІа карта басар хьекхар», аьлар хоамо.

Бераш каст-каста спортивни ловзарашка хилар дІа а лоархІаш, цу моттигашка лостам бара терко тІаяхийтар.

Из болх вІашагІбеллараша яхачох, цу наькъаца цар таро хул экологически хьал тоаде а, моттигерча бахархошта шоай кхале лостам болаш лелаяра масала гойта а.

Базарашкарча моттигий хьал тохкаш ба МЧС болхлой

Коазой Мадина

Кхерамзлен хьал лорадара тІехъа, базарашка хІама йохкача моттигий хьал малагІча боараме да тахка арабаьлар МЧС болхлой. Наьсарерча базар тІа дІабихъар цар шоай аргІанара болх. «Сердалога» из хоам бир республикерча Россе МЧС ГУ.

ЦІи йоача эшаш дола гІирсаш дий, аравала, МЧС машина хьатІая аьттув болаш

никъ бий тохкаш, хилар цІи яьлча оарцагІухараш, иштта хІама йохкараша шоай болх кхерамзлен хьал лорадеш дІахьой хьежар. Гучадаьнна кхоачамбоацараш Іалаьмате чехка дІадаха, аьнна, тІадиллар МЧС.

«Нагахъа, гучадаьнна кхоачамбоацараш, гаьна ца доалийташ, дІадаьха ца хуле, гІулакх прокуратуре чулургда, аьнна, хьалхадаькхар цунна бехкебарашта», - дийцар тха газетага.

ГалгГайчера спортсмен езача атлетиках котваьлар Калининграде

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгГайчера штангист Йовлой Анзор котваьлар, Еригроссийски езача атлетиках дГайихьача «Янтарни штанга» яхача яхьашка, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгГай Республикан спорта Министерствон зарбан болх лелабеча Гаппархой Аишас.

«Вай мехкахо «Ади-Ахьмад» спортивни клубо вахийтавар цига, цо хьалххе а кийчо яьяр, Галай Мурада кулгал деш. Росссе 15 моттигера венача 180 штангиста юкье Йовлой Анзор чемпион хилар 81 кг дозал долаш, шозза Гертача 233 кг хьалбаййир цо», - аьлар хоамо. Тхоца кьамал даьчо яхачох, цу яьхо цунна керда аьттув белар, дГайхо а халкьашта юкьерча яхье лакха толамаш даха.

Боксёра Матенаькъан Хьамзата котало яьккхар, Россе Хьалхале къайсача

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгГайчен боксёра Матенаькъан Хьамзата котало яьккхар, Росссе Хьалхале яккхара яхьашка, уж хетаяь яр халкьашта юкьерча клас-са спорта мастера Павлюков Николайна, яхаш, дийцар моттигерча спорта Министерстве.

«Краснодар-Шахьаре вай мехкахо, московски сборне-на чувоагГаш, 19-22 шу даьннарашта юкье дГайхьоча яхьашка ше говзал лакха йолаш хилар гойтар. 60 кг дозал дарашта юкье из дошо майдилг яккхарах, цун бокьо я Европан Хьалхале кьовсача ваха, из яьх хургьа 2025 шера Эрмалой доазон тГай.

Дукха ха я цо МутаГаланаькъан Альбертаца, Дзовранаькъан Мухьмадаца кийчо еш латта», - аьлар хоамо.

Долакха-Юртара 16 спортсмен Шолжа кхален Хьалхалене котваьлар

Гаьгенаькъан Мартина

Долакха-Юртара 16 спортсмен Шолжа кхале дГайихьача йийллача Хьалхалене котваьлар, из дГайхьош яр Эбарга-Юрта, яхаш, дийцар «Сердало» газетага кьонача спортсмений лаьрххГача викалаша.

«Долакха-Юртарча берийондаргий спортивни ишколе Юмалуш бараша цу яхьашка дика толам баьккхар, цига яхьебаьннараш бар 7-15 шера даьннараш.

Котбаьлар Манкенаькъан Адам, Шовланаькъан Ахьмад, Манкенаькъан Иаддал,

Шовланаькъан Мухьаммад, Газиканаькъан Расул, Манкенаькъан Иаддал-Рахьман, Бештой Жабраил. Цар лакхара моттигаш яьхар. Манкенаькъан ИсмаЛала, Зурабанаькъан Халида дото совГлаташ делар. Зурабанаькъан Адама, Галбаканаькъан Элберда, Зурабанаькъан

Иаддала, Жандаранаькъан Юсуфа, Балханаькъан Иаддала кхоалагГай моттиг кхачар. Уж Юмалуш ба Гаркхой Шамала кулгал-деш», - аьлар хоамо.

Цул совГай, дошо майдилг якккхар Гаркхой Имрана, из ва Акхасаганаькъан Микаила Юмавеш.

Илдарха-ГПалан бахархошта ФОК хьалъергья

Гаьгенаькъан Мартина

Кастлуш, Илдарха-ГПалан бахархошта лаьрхГай ФОК хьалъергья, таханарча заман хьалаш а долаш. Из кхоачашдергдга «Спорт - вахара боарам» яхача

федеральни программанна чудоагГаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага шахьара мэре зарбан болх лелабеча МутаГаланаькъан Мадинас.

«Тахан цигарча спортивни комплексе могошал тоаяра йола таронаш яц, цудухьа хьалхарча микрорайоне лаьтга хьакьоастадаьд. Иштта, Росссе ГИшлон Министерстве дГайдахьийтад проекта-мах бара каьха-

таш», - аьлар хоамо.

Цига хургба наьк дара бола боккха бассейн, иштта кхьдола хьалаш, цудухьа профессионаьлни боарам болаш дГайяхьа йиш хургья керда моттигаш.